

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Сєдакової Маргарита Валеріївни
на тему **«Реалізація англійськомовного танцювально-спортивного
дискурсу: когнітивний та прагматичний аспекти»**,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
за спеціальністю 035 «Філологія»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження

Актуальність дисертаційної праці зумовлена її виконанням у контексті антропоцентричної парадигми, яка є домінуючою у сучасних гуманітарних науках, та міждисциплінарним характером дослідження. Об'єкт наукової роботи – англійськомовний танцювально-спортивний (бальний) дискурс – є безперечно важливим різновидом інституційного спілкування та посідає чільне місце у палітрі міжособистісних соціальних відносин. Одними з основних властивостей цього дискурсу є постійна динамічність та багатогранність, що власне, зумовлює недостатність його висвітлення у сучасній лінгвістиці. Зокрема, на сьогоднішній день у вітчизняному мовознавстві відсутні наукові праці, які б у повній мірі розкривали когнітивний зміст основних дискурсотвірних концептів та висвітлювали стратегії й тактики вербального та невербального спілкування його учасників, що, власне, було зроблено у поданій роботі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація корелює із профілем науково-дослідних робіт факультету іноземної філології Запорізького національного університету і виконана в межах комплексної міжкафедральної наукової теми “Когнітивно-комунікативні та лінгвокультурологічні параметри дослідження мовних

одиниць”, затвердженої на засіданні Науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № 1 від 24 вересня 2020 року).

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів.

Результати, отримані в результаті дослідження, беззаперечно мають наукову новизну як з огляду на емпіричний матеріал, так і з урахуванням теоретичного значення роботи. Зокрема, авторкою вперше обґрунтовано інституційний статус танцювально-спортивного дискурсу; розроблено оригінальну методику його дослідження; запропоновано комплексний підхід до аналізу когнітивної, комунікативної та семіотичної площин інституційного спілкування в танцювально-спортивній сфері соціальної взаємодії; розкрито роль дискурсивних перехрещень в англійськомовній інституційній комунікації та визначено вплив інтердискурсивності, емотивності й мультимодальності на формування поняттєвого, образного й оцінного аспектів дискурсотвірних концептів; доведено можливості комплексної реалізації мультимодальними засобами комунікативних цілей та настанов типових учасників танцювально-спортивного дискурсу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків.

Наукові положення і висновки мають достатнє теоретичне, методологічне та емпіричне обґрунтування, що доводиться значним обсягом опрацьованих теоретичних джерел, релевантністю й валідністю застосованих методів дослідження, репрезентативністю вибірки фактичного матеріалу, апробацією й верифікацією отриманих результатів. Так, список використаних джерел містить 167 праць, тоді як список джерел ілюстративного матеріалу нараховує 356 позицій, список лексикографічних джерел – 10 найменувань. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, серед яких 3 статті у фахових наукових виданнях України, включених до категорії Б, 2 статті у закордонних періодичних виданнях та у 6 апробаційних публікаціях.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертація має логічно-обґрунтовану структуру й складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та двох додатків. Обсяг основного тексту роботи складає 158 сторінок.

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено матеріали й методологію наукового пошуку, висвітлено наукову новизну, теоретичне й практичне значення здобутих результатів, подано відомості про апробацію результатів дослідження, основні публікації автора та структуру дисертації.

У **першому розділі “Загальнотеоретичні проблеми дослідження дискурсу”** розглянуто дискусійні питання щодо визначення поняття дискурсу, його типології, окреслено місце танцювально-спортивного дискурсу серед інших сфер комунікації та доведено його інтердискурсивні зв'язки.

У **другому розділі “Когнітивний та прагматичний аспекти англійськомовного танцювально-спортивного дискурсу: алгоритм аналізу”** окреслено термінологічний апарат дослідження, подано процедуру ідентифікації та аналізу ключових концептів танцювально-спортивного дискурсу, визначення комунікативних стратегій і тактик; обґрунтовано особливості мультимодального аналізу комунікативних процесів.

У **третьому розділі “Танцювально-спортивний дискурс як мисленнєво-комунікативний феномен”** здійснено комплексний аналіз дискурсотвірних концептів з урахуванням інтердискурсивних зв'язків танцювально-спортивної сфери зі спортивним, педагогічним, мистецьким та емоційним дискурсами; з'ясовано комунікативні стратегії й тактики, пріоритетні для типових учасників танцювально-спортивного дискурсу; проаналізовано засоби невербальної комунікації, актуальні для танцювально-спортивного дискурсу.

У **Висновках** викладено основні теоретичні й практичні результати дослідження; окреслено перспективи подальшого наукового пошуку відповідно до проблеми дослідження.

Дисертація **оформлена** відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і літературною українською мовою, характеризується логічністю, системністю та послідовністю викладеного матеріалу. Дотримані усі норми щодо оформлення посилань, текст роботи повністю відповідає **принципам академічної доброчесності**. Робота відзначається логічністю, лінгвістичною ерудицією, наявністю чіткої концепції та глибоким знанням досліджуваної галузі науки.

Зауваження й рекомендації

Ні скільки не ставлячи під сумнів теоретичну значущість і практичну цінність дисертаційної праці, хотілося б водночас висловити деякі зауваження рекомендаційного характеру:

1. Одним із основоположних параметрів визначення дискурсотвірних концептів є показник номінативної щільності (с. 73). Однак, окрім зазначення того, що вона «може бути визначена з урахуванням системних відношень у лексиці: парадигматичних і синтагматичних», у тексті дисертації не описується конкретний метод її встановлення. Також є незрозумілим, чи послуговувалась авторка лінгвостатистичним законом Ципфа та поняттям рекурентності вербалізаційної одиниці. Оскільки на с. 95 зазначається, що лексеми-репрезентанти, наприклад, «одиниця *learning* залучена до процесів щільної номінації», однак не зазначається квантитативний показник частотності.

2. Не до кінця зрозумілою є доцільність подання етимології лексем-репрезентантів дискурсотвірних концептів (*sport, learning, theatre, love*), оскільки внутрішня форма цих одиниць не зазнає подальшого аналізу у тексті роботи.

3. Рекомендовано було б уніфікувати найменування виділених когнітивних ознак у концептуальних проєкціях в плані їх частиномовної приналежності (у пункті 3.1.2 і Додатку А), оскільки переважна їх більшість має номінативний характер, наприклад “процес набуття та вдосконалення знань і досвіду”, “система закладів, через які відбувається процес передачі й набуття знання й досвіду”, “дисципліна як обґрунтована система знань, навичок і вмінь, вибрана для вивчення”, однак подекуди трапляються дієслівні (наприклад, “передбачає конкретні жанри комунікації, форми пізнання та навчання”) чи прикметникові (наприклад, “наявні учасники освітнього процесу”) формулювання (приклади взяті зі с.104-107).

4. У підрозділі 3.2 рекомендовано було б пояснити кореляцію окремих близьких тактик та стратегій, зокрема тактики роз’яснення (у межах інформаційно-інтерпретаційної стратегії – пункт 3.2.2) та пояснювальної стратегії (п.3.2.3).

Висновок

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер та ніяким чином не ставлять під сумнів наукову новизну й теоретичне та практичне значення здобутих результатів. Тому, маю констатувати, що дисертація Сєдакової Маргарити Валеріївни є цілісним, самостійним та оригінальним дослідженням, результати якого становлять неабиякий інтерес у контексті сучасної когнітивної лінгвістики, прагматики та дискурсології.

Таким чином, наукова робота Сєдакової Маргарити Валеріївни на тему «Реалізація англійськомовного танцювально-спортивного дискурсу: когнітивний та прагматичний аспекти», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 “Гуманітарні науки” за спеціальністю 035 “Філологія” повністю відповідає вимогам “Порядку присудження ступеня доктора філософії і скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44., а її авторка Сєдакова Маргарита Валеріївна – заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 03 “Гуманітарні науки” за спеціальністю 035 “Філологія”.

Рецензент:

кандидат філологічних наук,

доцент, доцент кафедри англійської філології

та лінгводидактики

Запорізького національного університету

Ельдар ВЕРЕМЧУК

Підпис к.ф.н., доцента Ельдара ВЕРЕМЧУКА засвідчую

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорізького національного університету

Юрій КАГАНОВ